

אין כמו אהבת אם

בחודש אוגוסט נערך בירושלים חג מרים, המציין את היום שבו על פי המסורת מרים (מריה) הבתולה נאספה בשנתה למרומים על ידי ישו, בנה מושיעה. צליינים ומאמינים מנשקים את האיקונה של מרים הישנה ולוחשים באוזנה תפילות שיגיעו היישר אל בנה, העתיד לשוב ולגאול גם אותם. החג מהווה הזדמנות לבחון את דמותה המסקרנת של הבתולה הקדושה והאם המסורה

כתב וצילם: יותם יעקבסון

שעת לילה מאוחרת, או שמא הייתה זו כבר שעת בוקר מוקדמת, התקבצו נזירות ונזירים, מאמינים ירושלמים וצליינים שהגיעו במיוחד לרגל האירוע ברחבה שלפני כנסיית הקבר בירושלים. הפעם לא המתינו המתאספים לפתיחת שערי הכנסייה המקודשת מכל. הם הצטופפו דווקא בקצה החצר, המרוחק משעריה המוגפים של כנסיית הקבר, שם הם תלו מבטם בחומת אבן גבוהה, שבה שער אחד קטן ועליו שלט עם כיתוב ביוונית: "Metoxion" (מטוכיון, אכסניה ביוונית). המתחם הסגור והמסוגר שמעבר לחומה משמש כביתן של נזירות יווניות-אורתודוקסיות, אבל גם מאכלס את אחת האיקונות המקודשות ביותר של מרים-מריה, מאגלי פאניה (Mageli Panya) שמה, המציגה את מרים בשנתה פניה הנמות של מרים מצוירות על כפיס עץ הנתון בתוך מעטפה מרוקעת כסף בדמות גופה. גודל האיקונה כשל ילד פעוט. פעם בשנה לקראת חג הקימיקיס, הלוא הוא חג הירדמות מרים, החל מדי שנה ב-28 באוגוסט, נישאת האיקונה בתהלוכה מכובדת אל קבר מרים כדי לאפשר להמוני המאמינים לחלוף על פניה. התהלוכה יוצאת לפנות בוקר, שלושה ימים לפני החג, ב-25 באוגוסט. המאמינים

מנשקים את קברה הריק של מרים, שממנו על פי המסורת נאספה בשנתה למרומים על ידי בנה מושיעה, ישו (ישו). הם רוכנים לעבר האיקונה השוכבת, מלטפים בחרדת קודש את כפות רגליה, מנשקים ביראה את פניה השלוות ולוחשים על אוזניה סודות ובקשות. בעיני רוחם הם רואים את שפתייה החתומות לוחשות להם הדרכה לבעיותיהם.

לא מתה אלא רק נרדמה

בניגוד לתהלוכות אחרות, שבהן לנזירים נשמר מקום של כבוד, בתהלוכה הזאת זכות הבכורה נשמרה דווקא לנזירות. הן נערכו בשני טורים ארוכים, משני עברי הסמטה. בידיהן אחזו נרות, זרי בזיליקום, פרחים קטנים ואיקונה קטנה של מרים. הנרות האירו את פניהן השמחות והנרגשות שניבטו מתוך מסגרת הבד השחורה. כשניתן האות הן החלו לנוע לאורך ויה דולורוזה, לעבר שער האריות. בעקבותיהן התנהל לאטו נזיר לבוש בהידור, מוקף פמליית מכובדים, שהחזיק בזרועותיו את האיקונה של מרים הנמה כמי שמערסל בחיקו תינוק.

התהלוכה המשיכה אל כנסיית גת שמנים. המוני המלווים הצטופפו בתוך הכנסייה שבה על פי

מרים נבחרה על ידי אלוהים עצמו ללדת את המשיח הנוצרי. היא נתפסת כמתווכת בין האלוהות לבין האנושות, שאותה בא בנה לגאול. לא פלא שברבות השנים הלכו ורבו המסורות סביבה. כיום לא מקובל להגות את שמה בלי להצמיד לו את מילות הכבוד "הבתולה" או "הקדושה"

המסורת נקברה מרים. האיקונה הונחה על דרגש מורם, תחת אפריון מהודר. כולם נדחקו לפנים כדי להתקרב אליה ולחזות בה. המוני בני האדם והנרות הדולקים בחלל הסגור יצרו תחושת מחנק אצלי, אך נראה היה שלבם של המאמינים רק מתרחב.

האיקונה מוחזקת בכנסיית קבר מרים עד בוקרו של ה-5 בספטמבר, חג האיסוף למרומים, ואז נלקחת בחזרה אל בין החומות. כשהאיקונה מוחזרת למשכן הקבע שלה במטוכיון, מצללים כל הפעמונים במגדל שבכנסיית הקבר.

חג ההירדמות חותם את חייה הארציים של מרים. על פי המסורת מרים מעולם לא נפטרה, אלא נרדמה, ובנה ירד מהשמים ואסף אותה אליו. בניגוד לעלייתו השמימיה של ישו המתוארת בברית החדשה והמוכרת בכינוי Ascension, עלייתה של מרים מוכרת רק ממסורות מאוחרות יותר. מסעה התרחש רק בכוחו של בנה ולכן נקרא המעמד "איסוף" (Assumption) ולא "עלייה".

מתווכת בין הארצי לאלוהי

מעט מאוד נכתב על מרים בברית החדשה. האירוע הראשון שבו היא מוזכרת הוא מעמד הבשורה, כשהמלאך גבריאל פוקד אותה

מימין למטה:
צליינית עם תמונת
מרים וישו
בעמוד זה: מיר
נושא בחרטותיו את
האיקונה
של מרים הנמיה כמי
שמערכת בחיקו
תינוק

בביתה (ולפי גרסאות אחרות במעיין) ומגלה את אוננה שהיא עתידה ללדת בן, ישו (ישוע) שמו. הוא מגלה לה ש"אלוהים ייתן לו את כיסא דוד אביו ומלך על בית יעקב לעולם ועד ולמלכותו אין קץ" (לוקס א, 30-33). מרים אמנם תוהה כיצד ייתכן הדבר שהרי "אינה יודעת איש", אולם מתוך אמונה באלוהים היא מקבלת את הדין. אירוע משמעותי נוסף שבו יש למרים תפקיד מרכזי הוא "נס החתונה" בכפר קנה (יוחנ ב, 11-11), המוכר במסורת הנוצרית כנס הראשון שחולל ישו. במהלך חתונה יהודית, שאלה הוזמן ישו עם אמו, מבחינה מרים שאזל היין. והרי בלי יין אין שמחה. היא פונה אל בנה, שעונה: "מה לי ולך, אישה? עוד לא הגיעה שעתך", אבל מיד לאחר מכן עושה כדבריה, מצווה למלא מים בכדים וממיר אותם ליין משובח. כך הוא מציל את כבודם של בני הזוג ושל המארחים. עוד בטרם נעשה הנס פונה מרים אל המשרתים ואומרת להם: "כל שיאמר לכם תעשו". שני האירועים הללו מכוננים את דמותה ההיסטורית של מרים כמי שנבחרה על ידי אלוהים עצמו ללדת את המשיח הנוצרי.

מאז היא נתפסת כמתוכנתת בין האלוהות לבין האנושות, שאותה בא בנה לאגול. לא פלא שברבות השנים הלכו ורבו המסורות סביבה. כיום לא מקובל להגות את שמה בלי להצמיד לו את מילות הכבוד "הבתולה", או "הקדושה". העיסוק הרב בדמותה של מרים נובע מבעיה תיאולוגית הנוגעת להגדרתו של ישו. במשך מאות שנים התפלמסו חכמי הנצרות וגם התפלגו ביניהם באשר למידת אלוהותו ולמידת ארציותו ואנושיותו של ישו. שאלות אלו השליכו ישירות על מקומה של מרים במרחב האמוני: האם שימשה כצינור בלבד? האם הבחירה בה הייתה מקרית לחלוטין או שמא דווקא היא נבחרה מבין כל הנשים שבעולם? אם בחירתה הייתה מכוונת, מה היו מעלותיה ומה העניקה לישו, את גופו ובשרו או גם את רוחו?

יולדת האל

כדי לפתור את הבעיות הנוגעות לדמותה של מרים נקבעה בבזנטיון דוגמה - אמונה שאין לערער עליה. בוועידה תיאולוגית שנערכה בעיר אפסוס בשנת 431

בראש התהלוכה היוצאת מנסיית הקבר צועדות הנזירות ואחריהן הנזירים

לספירת הנוצרים נקבע שמרים היא "תיאוטוקוס", יולדת האל, ומי שהעניקה לישו את בשרו. במקביל התפתח אחד הכינויים המוכרים של מרים, "גבירתנו של ארון הברית": היא נשאה בבטנה את ישו, תמצית האלוהים, ממש כשם שארון הברית הכיל את עשרת הדברות, עיקרי המוסר שירדו משמים. במיסה האורתודוכסית, מקובל ליטול משולש קטן של לחם המוקדש לכבוד הבתולה הקדושה ויולדת האל, ולבצע אותו תוך אמירת פסוקי תהילים. על פי הפרשנות הנוצרית, אחד המשפטים התנכיים החשובים ביותר שמרמזים על הריונה העתידי של הבתולה הוא: "הנה העלמה הרה ויולדת בן וקראה שמו עמנואל" (ישעיהו ז, יד). משמעות המילה "עלמה" בעברית מקראית היא בתולה. מרים הבתולה ילדה על פי הפרשנות בן באורח פלאי. אותו בן לא היה ילד רגיל כי אם התגלמות אלוהית ומכאן שמו - עמנואל - האל שנמצא עמנו.

בכנסיות אורתודוכסיות דמות מרים מופיעה כמעט תמיד בכניסה לקודש הקודשים,

לספירת הנוצרים נקבע שמרים היא "תיאטוקוס", יולדת האל, ומי שהעניקה לישו את בשרו. במקביל התפתח אחד הכינויים המוכרים של מרים, "גבירתנו של ארון הברית": היא נשאה בבטנה את ישו, תמצית האלוהים, ממש כשם שארון הברית הכיל את עשרת הדברות, עיקרי המוסר שירדו משמים. במיסה האורתודוכסית, מקובל ליטול משולש קטן של לחם המוקדש לכבוד הבתולה הקדושה ויולדת האל, ולבצוע אותו תוך אמירת פסוקי תהילים. על פי הפרשנות הנוצרית, אחד המשפטים התנכיים החשובים ביותר שמרמזים על הריונה העתידי של הבתולה הוא: "הנה העלמה הרה ויולדת בן וקראה שמו עמנואל" (ישעיהו ז, ד). משמעות המילה "עלמה" בעברית מקראית היא בתולה. מרים הבתולה ילדה על פי הפרשנות בן באורח פלאי. אותו בן לא היה ילד רגיל כי אם התגלמות אלוהית ומכאן שמו - עמנואל - האל שנמצא עמו.

בכנסיות אורתודוכסיות דמות מרים מופיעה כמעט תמיד בכניסה לקודש הקודשים,

על גבי האיקונוסטזיס, קיר האיקונוס הגדול שמפריד בין אולם התפילה הציבורי לבין המזבח. דמותה מופיעה תדיר גם על קיר האפסיס, הגומחה הגדולה שבה נמצא המזבח, בציור קיר או בתוך פסיפס גדול. לא אחת היא מוצגת כשהילוד בחיקה. בכך מודגשת קרבתה לגאולת האדם, דרך הבאתו לעולם של המשיח. יש המאמינים שכשם שמרים הסבה את תשומת לבו של המשיח עצמו לבעיית היין המתכלה ופתחה בכך את מסכת נסיו עלי אדמות, כך עליה להיות נוכחת בראשיתה של כל דרך חדשה. בהדרגה התפתחה מסורת פופולארית, שעל פיה נהוג להזמין את מרים הקדושה ללוות נוסעים במסעותיהם. מעמדה של מרים עלה והתעצם יותר ויותר אצל הקתולים מאשר אצל האורתודוכסים. לכן האורתודוכסים מקטרגים על הקתולים ומאשימים אותם בכך שביחסם אל מרים כאל אלוהית הם מרבעים את השילוש הקדוש. כבר בימי קדם קבע הסינוד (ועידה של בכירי הכנסייה) הקתולי בוותיקן שמרים היא "אספילוס סיפליסיס", כלומר שהיא נולדה בעצמה, כמו בנה, בהיריון שהיה בחזקת נס. עם זאת, אין לה נוכחות בטקס המיסה הקתולי. בדרך כלל דמותה ניצבת לבדה ומזוהה יותר מכל כאם ענוגה המאושרת בפרי בטנה או כאם המתאבלת על עינויו של ישו.

גירוש תבית המקדש

עבור הצליין הנוצרי ירושלים על אתריה הרבים מספקת חוויה דתית ורגשית עזה. כנסיית סנטה אנה, הנמצאת בסמוך לשער האריות מנציחה את מקום הולדתה של מרים. מסורת מהמאה השנייה לספירה מספרת שהכוהן יהויכין, שהיה חשוך בנים, יצא להתבודד במדבר לאחר שכוהנים במקדש לעגו לו על כך. חנה אשתו (המוכרת יותר כאנה בקרב הנוצרים) שהייתה

אז מבוגרת, הצטערה צער רב על עקרותה, על עוגמת הנפש שגרמה לבעלה ועל התרחקותו ממנה. היא התפללה לילד ומלאך נענה לתפילתה. אותו מלאך נגלה גם לפני יהויכין וביקש ממנו לשוב לביתו. תשעה חודשים אחר כך נולדה לווג בת - מרים. מסופר עליה שגדלה בבית המקדש ושהתחנכה על ידי כוהנים. לאחר שקיבלה מחזור ראשון וטומאה, נאלצה לעזוב את בית המקדש. אז השיאו אותה ליוסף הנגר, נצר לבית דוד, שחי בנצרת. אף על פי שבמאה החמישית לספירה הוקיעה הכנסייה הקתולית מסורת זו והחשיבה את נצרת כמקום הולדתה, עולי רגל ואנשי הכנסייה המזרחית המשיכו לראות בירושלים את מקום הולדתה של מרים. הם המשיכו לפקוד אותה ואף שרו לכבודה: "אני נושא שירה אליך בת מאושרת, הבתולה הירושלמית". אתר קדוש נוסף שהמאמינים מקשרים למרים הוא כנסיית הביקור בעין כרם. זהו המקום שבו לפי המסורת ביקרה מרים את קרובתה אלישבע, זקנה חשוכת בנים. על פי הברית החדשה (לוקס א ו'ב) גבריאאל, המלאך המבשר, התגלה לזכריה הכהן (בעלה של אלישבע) בבית המקדש ובישר לו על הולדת בנו. הוא ציווה לקרוא לבן יוחנן וסיפר לו על ייעודו הנשגב: לסייע בגאולת האדם. קרה הנס ואלישבע אשתו אכן הרתה. הבשורה לזכריה הקדימה את הבשורה למרים בשישה חודשים. מסופר שמיד לאחר שהרתה, עשתה מרים את הדרך מנצרת אל עיר קטנה ביהודה, המזוהה עם עין כרם, כדי לבקר את קרובתה. בהגיעה אליה רקד הילד בבטנה של אלישבע וקד בפני אדון העולם הצעיר ממנו, שהתפתח ברחמה של מרים. אירוע זה מוכר בכינויו "הביקור". לצד תיאור אחוות הנשים הוא נועד לרמז על הקשר

דמות מרים, שהייתה בראשית דרכה צנועה וצייתנית, הלכה והתפתחה לדמות פטרונית העומדת בראש כוחות צבא ומובילה ספינים דרך מים גועשים. לצד המסורת המאוחרת יחסית המייחסת למרים כוחות גדולים, בבסיס הווייטה נותרת מרים בצלו של בנה, נתונה לחסדיו ומקוננת על לכתו

פתיח
ד
שיטה
דו
המ
נשא
לחי
דרך
אות
וב
בואו
בשי
הזמו
מסי
הולד
סדנ
דימו
מי ש
שיח
קור
נתי

בתולין ומיניות בראי הנצרות

לאמונה בבתולין של מרים יש טעם נוסף הקשור בהתנתקותה של הנצרות מהיהדות. אף על פי שהיהדות נמנעת מהיאחזות בחומר, החשיבות הרוחנית שבהשתייכות ל"עם נבחר" יוצרת חובה גשמית לחלוטין. הרצף הגנאולוגי הוא רעיון מפתח בקשר שבין כל בני העם היהודי והוא שעומד בבסיסה של מצוות "פרו ורבו". מטעם זה ממש מתעקשת היהדות לשלול את דרך הנזירות. לצד הרצון להתנתק מהבלי העולם הזה לעד, הדגישו חכמי היהדות את חשיבות המצווה המבטיחה את המשכיות העם, ובשל כך שללו דרך של פרישות. מאותה סיבה היהדות איננה ששה לקבל לשורותיה מאמינים חדשים. בנצרות, לעומת זאת, הלך והתפתח רעיון שונה לחלוטין; הדת החדשה פתחה את שעריה בפני כל אחד הבוחר בדרכה. בבסיסה של הברית החדשה שנכרתה בין אלוהים לבני האדם, לא עמדה עוד השייכות הגנאולוגית, אלא השייכות האמונית. כל ההולך בדרכו של ישו מכפר על החטא הקדמון ועתידי בבוא יום הדין לזכות בגאולה, כך מובטח למאמינים. כשם שמרים בחרה להאמין לדברי הבשורה תוך ויתור על מיניותה וכשם שמרים המגדלית, מגדולי תלמידיו של ישו, ויתרה על המקצוע העתיק בעולם למען למידת תורתו של ישו, כך המאמין צריך להצניע את מיניותו עד כדי הכחדתה. המין בנצרות נתפס כמסוכן וכטמא. ההימנעות ממנו נתפסת כנשגבת. בגן העדן, אותו עולם אוטופי שקדם לחטא הקדמון ושממנו גורשו אדם וחווה, לא היה יצר מיני (ולכן בני האדם הראשונים לא בושו במערומיהם). ביטול המיניות קשור אפוא בעבודות עזים אל רעיון הגאולה והשיבה לגן עדן, שאליהן שואפת האמונה הנוצרית. מסיבה זו התנועה הנזירית כה מוערכת וזוכה לפופולאריות בכל הפלגים הנוצריים. מרים הבתולה מהווה מודל עליון לקיום מסוג זה.

צליינות בירושלים.
עבור המאמינים
הנוצרים האתרים
הקדושים לנצרות
מציעים חוויה דתית
ורגשית עזה

המורכב שיהיה לימים בין השניים:
יוחנן, המבוגר מבין השניים, מקדים
את בואו של הגדול ממנו.

האם הבוכייה והמתאבלת

הפוסע בעקבותיה של מרים לא יחמיץ את התחנה הרביעית בווייה דולורוזה. המאמינים מספרים שמרים ניצבה בין האנשים שהתגודדו לאורך הרחוב וצפו בישו המעונה, הנושא על גבו את הצלב הכבד בדרך אל מותו. על פי מסורת סלאבית מהמאה ה-14, מרים, שהייתה הלומת צער לנוכח סבלו של בנה, מוסמרה מרוב יגון לקרקע. כדי לחלצה משם נאלצו האנשים לעקור את גופה בכוח, אך סנדליה נותרו צרובים באדמה. ייתכן כי הד קדום לסיפור זה נמצא בחפירות שנערכו בעיר העתיקה לפני כמה שנים. במהלך חשיפת רצפה של כנסייה ביזאנטית, התגלתה דוגמת פסיפס המציגה זוג נעליים. האם הן נועדו לסמל את נעליה של מרים? תחנה זו בווייה דולורוזה מייצגת את המפגש העצוב בין האם לבנה, מפגש המעורר חמלה והזדהות במאמין הנוצרי.

052-9475205

כמובן שכל מאמין פוקד את כנסיית הקבה. שם לפי המסורת, הוסרה גופתו של ישו מהצלב ונמסרה לאם הבוכייה, ושם גם נולד מעמד הפייטה (הייצוג באמנות של מרים המערסלת את בנה המת), המזוהה עם מרים יותר מכל מעמד אחר. לפי המסורת, מרים חיה בפסגת הר ציון עם תלמידיו של בנה לאחר צליבתו ומותו. חמישים יום לאחר תחייתו ירדה עליהם רוח הקודש בדמות להבות אש. מסופר שבאותו מקום היא נרדמה לנצח, ומכאן שם הכנסייה דורמציון (dormitio - שינה בלטינית). כנסייה גדולה בשם "ציון הקדושה" נבנתה כאן כבר בשנת 390 לספירה. היא חרבה והוקמה כמה פעמים בטרם נבנתה הכנסייה הנוכחית בתחילת המאה שעברה. את דמות מרים האוחזת בבנה אפשר לראות בפסיפס גדול באפסיס שבכנסייה, אך דמותה המרשימה באמת נמצאת בקריפטה. שם היא מוצגת בשנתה, מפוסלת בשנהב צחור ושלווה סטואית נסוכה על פניה. על דמותה הנמה סוככת כיפה קטנה מצופה פסיפס. במרכז הפסיפס מתואר ישו הפורש ידיו כמו אוסף את אמו אליו. בתוך מדליונים המקיפים אותו מוצגות שש נשים מפורסמות מהמקרא: חווה, מרים אחות משה, יעל, רות, יהודית ואסתר המלכה. הקפלה נתמכת על ידי 12 עמודים המשולים ל-12 השליחים שנכחו בהירדמותה של מרים.

אשת חיל מי ימצא

בתקופה הצלבנית צמחה מסורת נוספת בדבר מקום הולדתה של מרים. לפי המסורת החדשה נולדה מרים בציפורי (שגם בה כנסייה גדולה המכונה סנטה אנה). העתקת מקום הולדתה לציפורי קשורה בתפיסת דמותה של מרים כבתולה שלא שועבדה מעולם לגבה. היא תוארה כאישה רבת עוצמה וזכתה לכינוי "מולייר פורטיס" (mulier fortis), אשת חיל המושלת בגברים,

שבכוחה לברך לגיונות לוחמים ולהכניע אויבים עיקשים. מרים שנותרה בתולה, נתפסה כדמות נשית שכוחותיה האצורים בה שמורים בצורתם הגולמית ויכולים להיות מנותבים בצורה שלמה וחופשית. הסיבה להעתקת מקום הולדתה של מרים לציפורי קשורה למעמדה של העיר כצומת דרכים חשוב. אחת הדרכים לחיזוק המקום הייתה לייצר בו משקע אמוני. לפי הכתוב בברית החדשה מרים המאורסת חיה בנצרת ולכן אך טבעי שנולדה וגדלה באחד הכפרים הסמוכים אל העיר. הנצרות עורכת הקבלה מעניינת בין מרים לחווה. בחירתה השגויה של חווה גרמה לגירוש מהגן העדן והמיטה על האנושות צעה, סבל, ארעיות ומוות. מרים לעומת זאת, בעקבות בחירתה בטוב ואמונה המלא בבשורת גבריאל, השיבה לאנושות את התקווה שבחיים ואת הנצחיות. דמות מרים, שהייתה בראשית דרכה צנועה וצייתנית, הלכה והתפתחה לדמות פטרונית העומדת בראש כוחות צבא ומובילה ספנים דרך מים גועשים. לצד המסורת המאוחרת המייחסת למרים כוחות גדולים, בבסיס הווייתה נותרת מרים בצלו של בנה, נתונה לחסדיו ומקוננת על לכתו.

לעג מצד יהודים וחוסלמים

אחד הדברים שכל הפלגים בנצרות מסכימים לגביה ומדגישים את חשיבותו הוא העובדה שמרים הרתה את ישו בעודה בתולה. רעיון התגלמותו של האלוהים בדמות תינוק מחותל, ילוד אישה, עשוי להיתפס כפחיתות כבוד של האלוהות והוא מקור לתהיות תיאולוגיות רבות לכל אורך ההיסטוריה הנוצרית. סוגיה זו הייתה גם למקור ללעג מצד יהודים ומוסלמים, ששמו לצחוק את הבתולה שהרתה. הצד הנוצרי בפולמוס השיב על כך בטענה שקשה לסתור. בהסתמכם על המקורות היהודיים, שאלו

המאמינים מספרים שמרים ניצבה בין האנשים שהתגודדו לאורך הרחוב וצפו בישו המעונה הנושא על גבו את הצלב הכבד בדרך אל מותו. על פי מסורת סלאבית מהמאה ה-14, מרים, שהייתה הלומת צער לנוכח סבלו של בנה, מוסמרה מרוב יגון לקרקע. כדי לחלצה משם נאלצו האנשים לעקור את גופה בכוח, אך סנדליה נותרו צרובים באדמה

אבות הכנסייה: כיצד נולד האדם הראשון? מעפר. וחווה אשתו? מצלעו. לאור זאת, טענו הנוצרים, אין בסיפור לידתו של ישו שום דבר מפתיע. אדרבה, הצהירו הנוצרים, לידתו שלא כדרך הטבע באה לחזק את הרעיון ששביב הולדתו העולם כמו נברא מחדש, אלא שהפעם יחזור העולם אל מצבו הבראשיתי שקדם לקלקולו. לא בכדי אחד מכינויו של ישו הוא "האדם הראשון השני" ולפי המסורת הוא נצלב בדיוק במקום קבורתו של האדם הראשון וכיפר בדמו על חטאיו.

לנקש את עזרתה של מרים

המקום שבו מסתיימים חיי הארציים של מרים הוא גם המקום שאליו צועדת התהלוכה - כנסיית גת שמנים. על פי המסורת ביקשה מרים להיקבר במקום שבו עונה וסבל בנה. מסופר שבגת שמנים, המקום שבו הוסגר לשלטונות, היה נתון ישו למכבש לחצים כה גדול עד ש"זיעתו הייתה כנטפי דם יורדים אל הארץ" (לוקס כב, 44). כנסיית קבר מרים נמצאת בדיוק בין הר הזיתים, המקום שבו עלה לפי המסורת ישו בסערה השמימה, לבין הר המוריה, המקום שבו לפי המסורת עתיד להיערך משפט יום הדין. במובן זה מרים קבורה בתווך שבין ארציות לשמימיות. המסורת אינה מתארת מקום קבורה, אלא מתייחסת למקום שבו הונחה מרים הישנה לפני שנאספה השמימה על ידי בנה. המוות נתפס כעונש על חטאי האדם. הנוצרים מאמינים שמרים, הנקייה מחטא, לא מתה. עבור הפוקדים את כנסיית קבר מרים והלוחשים סודות על אוזנה הכרויה של האיקונה אין כל מקום לפקפק. זהו המקום שבו היא נאספה למרום ועל כן מילותיהם אליה מועברות היישר אל בנה, שבעתיד ישוב ויגאל גם אותם. ■